

Grzegorz Czapnik

Katedra Informatologii i Bibliologii

Uniwersytet Łódzki

e-mail: gczapnik@uni.lodz.pl

[Konferencja naukowo-dydaktyczna „Komunikacja w bibliotece” (Łódź, 19 maja 2017 r.)

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.25.12>

W dniu 19 maja 2017 r., w gmachu Wydziału Filologicznego Uniwersyte-
tu Łódzkiego, odbyła się konferencja naukowo-dydaktyczna „Komunikacja
w bibliotece”. Organizatorem przedsięwzięcia była Katedra Informatologii
i Bibliologii UŁ we współpracy z Wydziałem Kultury Urzędu Miasta Łodzi,
Sekcją Edukacji Młodego Czytelnika łódzkiego oddziału Stowarzyszenia Bi-
bliotekarzy Polskich (dalej SBP) oraz Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką
im. prof. T. Kotarbińskiego w Łodzi.

Konferencja miała na celu przedstawienie środowisku zawodowemu bi-
bliotekarzy łódzkich bibliotek publicznych najnowszych, multidyscyplinar-
nych trendów w zakresie zarządzania bibliotekami i kapitałem ludzkim oraz
nauki o komunikowaniu. Organizatorzy liczyli również na podniesienie po-
ziomu kompetencji miękkich i twardych bibliotekarzy, diagnozę problemów
środowiska zawodowego oraz wzmocnienie integracji środowiska powstającej
Biblioteki Miejskiej w Łodzi.

Konferencja zgromadziła blisko 60 bibliotekarzy, w tym 4 dyrektorów
Miejskich Bibliotek Publicznych w Łodzi. Obecni byli również przedstawiciele
Organizatorów, pracownicy i studenci Katedry INiB UŁ.

Przybyłych gości przywitał kierownik konferencji, dr Zbigniew Gruszka
(KLiB UŁ), przedstawił też krótko cele spotkania oraz zagadnienia organizacyj-
ne. Oficjalnego otwarcia dokonała dr hab. prof. UŁ Mariola Antczak (KLiB UŁ),

Grzegorz Czapnik

która omówiła liczne inicjatywy, podejmowane w ostatnim czasie dla środowiska łódzkich bibliotekarzy wraz z łódzkim oddziałem SBP i pozostałymi organizatorami. O wspólnych przedsięwzięciach Katedry IiB i Sekcji Edukacji Młodego Czytelnika SBP wspomniała również mgr Dorota Tarnowska (SBP Oddział w Łodzi, MBP Łódź-Polesie), pełniąca funkcję sekretarza konferencji. Jako ostatnia w części oficjalnej głos zabrała Dyrektorka Wydziału Kultury Urzędu Miasta Łodzi, Halina Bernat, przedstawiając działania realizowane przez jej instytucję na rzecz bibliotek łódzkich oraz plany modernizacji sieci bibliotecznej miasta.

Rys. 1. Wystąpienie Grzegorza Czapnika

Źródło: mat. własne KiIB UŁ

Naukową część konferencji rozpoczął dr Grzegorz Czapnik (KiIB UŁ) wykładem zatytułowanym *Komunikacja w bibliotece. Perspektywa biblioteki i użytkownika* (rys. 1.). Prelegent omówił wybrane zagadnienia teoretyczne, w tym kwestie terminologiczne, klasyczne i współczesne modele komunikacji oraz ich adaptacje w środowisku biblioteki. Przedstawił następnie koncepcje dwóch form komunikacji z użytkownikami: opartej na rozróżnieniu podejścia zorientowanego na źródła oraz – alternatywnie – na procesy i potrzeby czytelników. Wskazał, że obecnie stosowane formy komunikacji są prowadzone raczej z perspektywy biblioteki, jej oferty i zasobów, czego przykładem są m.in. strony WWW bibliotek i konstrukcja katalogów online, w mniejszym natomiast stopniu nastawione są na rozpoznanie specyficznych potrzeb konkretnych użytkowników. W związku z tym bibliotekarze powinni inicjować

Konferencja „Komunikacja w bibliotece”...

komunikację, dostosowywać ją do konkretnego „klienta” usług bibliotecznych, a także wykraczać z nią poza mury własnej biblioteki w celu zrozumienia perspektywy użytkownika. Jako przykład implementacji *user logic* w komunikacji bibliotekarzy z użytkownikami dr G. Czapnik scharakteryzował projekt *Odkrywcza wyprawa do krainy użytkownika duńskiej biblioteki*, realizowany w latach 2008–2011 w czterech duńskich bibliotekach naukowych, podczas którego bibliotekarze za pomocą wybranych technik antropologicznych (różne formy obserwacji i wywiadów) bezpośrednio badali potrzeby użytkowników w ich własnym środowisku (Harbo & Hansen, 2013).

Teoretyczne wątki poruszone podczas wykładu znalazły uzupełnienie w trzech równoległych warsztatach, prowadzonych przez specjalistów, znających specyfikę pracy bibliotekarza oraz posiadających znaczący dorobek naukowy i szkoleniowy.

Uczestnicy konferencji zostali podzieleni na 20-osobowe grupy, które brały udział kolejno w planowanych warsztatach.

Pierwszy z nich, zatytułowany *Picturebook w komunikacji z czytelnikiem dziecięcym*, poprowadziła dr Alina Brzuska-Kępa (KliB UŁ) w oparciu o trzy książki obrazkowe: *Fala* (Suzy Lee) oraz *W kieszonce* i *Kłopot* (Iwony Chmielewskiej) (rys. 2).

Rys. 2. Warsztaty *Picturebook w komunikacji z czytelnikiem dziecięcym*

Źródło: mat. własne KliB UŁ

Grzegorz Czapnik

Uczestnicy pracowali według scenariuszy, możliwych do wykorzystania przez nich w pracy z dziećmi w rodzimych placówkach. *Fala* jako książka bez tekstu zapraszała do tworzenia własnych przekazów werbalnych, korelujących z narracją prowadzoną przez obraz. Uczestnicy, inspirowani obrazami, tworzyli w grupach krótkie narracje z punktu widzenia poszczególnych bohaterów opowieści. *Kłopot* I. Chmielewskiej jest swoistą wariacją na temat wiodącego w opowieści kształtu. Przy użyciu niedrogich akcesoriów plastycznych uczestnicy warsztatów tworzyli przekształcenia obrazu i transponowali je na własne nowe komunikaty. Książka *W kieszonce*, oparta na pozornie banalnej zabawie w odgadywanie zawartości kieszzonek staromodnych dziecięcych fartuszków przedszkolnych, może stać się przyczynkiem do głębszych rozmów o tym, co kryjemy we własnym wnętrzu. Wykorzystując gotowe szablony, proponowane przez wydawnictwo Media Rodzina do zajęć z książką I. Chmielewskiej, uczestnicy dzielili się pomysłami, co mogłyby zawierać ich własne kieszonki.

Na temat *Pracy z trudnym czytelnikiem* warsztaty poprowadził dr Z. Gruszka (rys. 3.). Organizacja zajęć nawiązywała do warsztatów prowadzonych podczas łódzkiego Kongresu Bibliotek w 2016 roku. Celem spotkania było wykorzystanie umiejętności dzielenia się wiedzą i wymiany doświadczeń oraz współpracy do rozwiązywania sytuacji problemowych w bibliotekach.

Rys. 3. Warsztaty prowadzone przez Zbigniewa Gruszkę

Źródło: mat. własne KLiB UŁ

Konferencja „Komunikacja w bibliotece”...

Pod kierunkiem prowadzącego uczestnicy dokonali kategoryzacji „trudnych czytelników”, wskazali także inne kłopotliwe sytuacje, z którymi borykają się w swoich bibliotekach. Następnie, za pomocą „burzy mózgów”, podjęli próbę poszukiwania rozwiązań wybranych problemów. Warsztaty wykazały, że współpraca, otwarta postawa oraz merytoryczna dyskusja ułatwiają radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, a „problem dobrze ujęty, to problem w połowie rozwiązany”.

Trzeci warsztat, zatytułowany *Praca zdalna i praca w chmurze* poprowadzili mgr Monika Wachowicz i mgr Piotr Szeligowski (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. prof. T. Kotarbińskiego w Łodzi) (rys. 4.). Warsztaty miały na celu zapoznanie bibliotekarzy, zatrudnionych w bibliotekach publicznych, z technologią chmury obliczeniowej. Pierwszą część spotkania zdominowały ustalenia terminologiczne oraz dyskusja na temat możliwości zastosowania pracy w chmurze w bibliotece. Prowadzący zwrócili szczególną uwagę na różnorodność usług dostępnych za pośrednictwem *cloud computing*. W trakcie ćwiczeń zapoznano uczestników z zasadami wykorzystania dysku wirtualnego, edytowania dokumentu masowego, prezentacji multimedialnej oraz tworzenia ankiety w postaci cyfrowej. Podkreślono rolę *social media* w promocji różnego typu książnic.

Rys. 4. Warsztaty *Praca zdalna i praca w chmurze*

Źródło: mat. własne KLiB UŁ

Wydarzenie zamknęły krótkie podsumowania, wygłoszone przez dr hab. prof. UŁ M. Antczak oraz dr. Z. Gruszkę, w których podziękowali oni uczestnikom za aktywny udział i miłą atmosferę obrad.

Ponieważ organizatorzy na koniec 2017 r. planują w tej samej formule kolejne spotkanie łódzkiego środowiska bibliotekarskiego, poproszono uczestników o dokonanie opisowej ewaluacji konferencji w celu uzyskania opinii o przyjętej formie i merytorycznej wartości wykładu i warsztatów oraz nakreślenia oczekiwanej tematyki następnych obrad. Uzyskano ogółem 37 opinii (63% uczestników). We wszystkich wypowiedziach pozytywnie oceniono inicjatywę organizacji konferencji, miłą i przyjazną atmosferę. Podkreślono także merytoryczną wartość wystąpień. Szczególnym uznaniem cieszyły się zajęcia warsztatowe na temat picturebooków (aż w 16 opiniach wymieniono je jako najciekawszy punkt konferencji) oraz pracy z trudnym czytelnikiem. Uczestnicy wskazali równocześnie, że warsztaty, szczególnie realizowane z użyciem komputerów, powinny trwać dłużej (nawet po 2–3 godziny). Wśród zagadnień, proponowanych na kolejne spotkanie znalazły się między innymi: „metody przyciągnięcia użytkowników do bibliotek”, „metody kreatywnej pracy z czytelnikiem”, „biblioterapia”, „sposoby zmiany wizerunku bibliotekarzy”, „zarządzanie personelem i metody rozwiązywania konfliktów”, „metody pozyskiwania środków na działalność biblioteki”.

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji wskazują, iż cykliczne spotkania o charakterze naukowo-dydaktycznym są potrzebne i oczekiwane przez środowisko bibliotekarzy łódzkich.

Bibliografia

Harbo, Karen & Hansen, Thomas Vibjerg (2013). Poznawanie potrzeb użytkownika – eksperymentalna droga do wprowadzenia w bibliotece innowacji nakierowanych na użytkownika. *Biuletyn EBIB* 1,137, Trendy, zmiany w bibliotekach. Pobrane 20 kwietnia 2017, z: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/download/89/183>